

Huize Lyndenstein

Huize Lyndenstein is in de jaren 1821-1822 gebouwd door Frans Godard Ayzo Reinhards (Godert) baron Boelens van Lynden (1781-1828), *grietman* van Opsterland, die in 1825 huwde met Cornelia Johanna Maria van Borcharen (1789-1864). Hij was de tweede zoon van Reinhard Franszn (Reinoud) baron van Lynden (1742-1819) en Ypkjen Hillegonda van Boelens (1756-1789), die in 1778 trouwden. Dit echtpaar bewoonde het grote herenhuis *Nieuw Fockens*, dat circa 1660 was gebouwd door Martinus Fockens. Dit pand stond vlak aan de Hoofdstraat (in de voortuin van het latere *Huize Lyndenstein*) en fungeerde destijds als residentie van de grietman van Opsterland. (Een *grietman* – letterlijk: hij die groet – is deels de voorloper van de huidige *plattelandsburgemeester* in de provincie Friesland, en deels de voorloper van een *rechter*, enigszins te vergelijken met de huidige *kantonrechter*.)

Reinhard en Ypkjen kregen drie kinderen, waarvan de oudste zoon jong stierf. De tweede zoon, Frans Godard, erfde in 1820 *Nieuw Fockens*. In de periode 1821-1822 liet hij *Huize Lyndenstein* bouwen in *neoclassicistische stijl*, naar een ontwerp van de Leeuwarder architect Abraham Anastasius Bruinsma (1766-1849). Het huis werd in de achtertuin van het in 1825 afgebroken *Nieuw Fockens* gebouwd. Na de afbraak van dit pand werden de omliggende tuin (inclusief het vrijgekomen perceel) en de *Overtuin* – die zijn vader rond 1780 beide in Franse stijl had laten aanleggen – door de bekende Groningse tuin- en landschapsarchitect Lucas Pieters Roodbaard (1782-1851) omgevormd tot een park in Engelse landschapsstijl. (Een *overtuin* is een tuin die aansluit op het voorterrein van een woning en door een water of openbare weg van de woning wordt gescheiden.)

De laatste Van Lynden die hier heeft gewoond, is de zoon van Frans Godard: Reinhard baron Boelens van Lynden (1827-1896), in 1859 gehuwd met Maria Catharina barones van Aylva van Pallandt (1834-1905) uit Neerijnen. Dit echtpaar kreeg slechts één kind: Cornelia Johanna Maria Boelens van Lynden (1860-1880). Freule Cornelia had een sociaal hart en bezocht in de zomermaanden, tijdens haar verblijf op *Huize Lyndenstein* (de zomerresidentie van baron Van Lynden – de rest van het jaar verbleef het

gezin in Den Haag), zieke mensen en minder bedeeden in Beetsterzwaag en omgeving. In haar eigen 'apothekje' (een door haar geannexeerd kippenhok) prepareerde ze medicijnen en huismiddeltjes.

Uiteindelijk kreeg ze zelf tuberculose waarna ze in 1880 op 20-jarige leeftijd overleed. Ter nagedachtenis aan freule Cornelia werden in 1905 bij testamentaire beschikking 'huis Lyndensteyn' en de bijbehorende bezittingen ondergebracht in de *Corneliastichting*, die als eerste doelstelling had het kosteloos opnemen van ziekelijke, gebrekkige of behoeftige minderjarige kinderen van de pachters van de Van Lyndens. Deze stichting trad op 18 mei 1915 in werking na een grondige verbouwing van het huis tot *kinderziekenhuis*. Het ziekenhuis beschikte over elektriciteit, die in het bijgebouw werd opgewekt, en over een waterleiding – faciliteiten die destijds nog als hypermodern golden. De verpleging stond onder leiding van diaconessen uit het Bronovo-ziekenhuis te Den Haag, eveneens een stichting van de Van Lyndens. In de periode 2002 tot 2004 werd achter *Huize Lyndensteyn* een nieuw complex gerealiseerd, dat in 2004 werd geopend door prinses Margriet. Het vernieuwde ziekenhuis is bestemd voor zowel kinderen als volwassenen. De oorspronkelijke villa fungeert sedertdien als hoofdkantoor voor *Revalidatie Friesland* (het revalidatiecentrum voor Noord-Nederland) en wordt tevens gebruikt voor representatieve doeleinden.

In 1962 werd vlak naast *Huize Lyndensteyn* ook nog de *School Lyndensteyn* geopend, een mytyl- en tytylschool voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, bestemd voor kinderen en jongeren van 4 t/m 20 jaar die lichamelijk of meervoudig gehandicapt of langdurig ziek zijn.

Huize Lyndensteyn is een rijksmonument.

Illustraties van boven naar beneden:

- Huize Lyndensteyn van uit de overtuin bekeken
- Neptunes, beeld in de overtuin van Van Lochteren
- Onderdeel voormalig kinderziekenhuis
- "Apothekje" van Cornelia
- Overtuin gezien vanuit de zuidzijde
- Onderdeel voormalig kinderziekenhuis
- Cornelia